

A DORNYAY BÉLA MÚZEUM

DIGITALIZÁLÁSI STRATÉGIÁJA

2025–2029



Készítette: Dr. Shah Gabriella igazgató

Jóváhagyta: Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének
Népjóléti Bizottsága .../2025.(....) NJB határozata hagyta jóvá.

Érvényes: a fenntartói jóváhagyást követően, visszavonásig

Tartalomjegyzék

1. A digitalizálás szerepe és célja a közgyűjteményekben	2
1.1. Jogszabályi háttér	2
1.2. A digitalizáció szerepe	2
1.3. A digitális kompetencia a kulturális örökség megőrzése szolgálatában	2
2. A digitalizálás folyamata, valamint feltétel- és eszközrendszere a Múzeumban	3
2.1. A Múzeumban található közgyűjteményi vagyon	3
2.2. Korábbi digitalizálási programok	3
2.3. A Múzeum digitalizálási programjának SWOT-analízise	4
2.4. Elektronikus nyilvántartás	5
2.5. MúzeumDigitár – A weben publikált rekordok specifikációja	6
2.6. Célok, prioritások	6
2.7. A digitalizálandó állomány	7
2.8. A digitalizálási munka ütemezése	7
2.9. Formai követelmények	9
2.10. Digitalizálási eszközök	9
2.11. A digitalizált állomány tárolása	10
2.12. A digitális tartalom felhasználása	10
3. Műtárgyvédelmi protokoll és stratégia	11
4. Összefoglalás	12

A DORNYAY BÉLA MÚZEUM DIGITALIZÁLÁSI STRATÉGIÁJA

2025–2029

1. A digitalizálás szerepe és célja a közgyűjteményekben

1.1. Jogszabályi háttér

A Dornyay Béla Múzeum (a továbbiakban: Múzeum) digitalizálási stratégiáját a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény 42. § (4) b pontja alapján készíti el. A digitalizálási stratégia az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése érdekében rögzíti a múzeumban őrzött kulturális javak digitalizálásának céljait és prioritásait, a digitalizálással létrehozott digitális adatvagyon hosszú távú tárolásának feltételeit, valamint a közzététel, a felhasználás és a hasznosítás szabályait, beleértve a köznevelési célú hasznosítást is.

A Múzeum digitalizálási stratégiáját a 2012/2015. (XII. 29.) Korm. határozatban elfogadott Digitális Jólét Programjában, illetve a köznevelési, a szakképzési, a felsőoktatási és a felnőttképzési rendszer digitális átalakításáról és Magyarország Digitális Oktatási Stratégiájáról szóló 1536/2016. (X. 13.) Korm. határozat alapján készült Magyarország Digitális Oktatási Stratégiájában megfogalmazott célokhoz szorosan kapcsolódva készíti el.

1.2. A digitalizáció szerepe

Az infokommunikációs technológiák ismerete, használata mára elengedhetetlenné vált a művelődés, a tanulás és a munka területén, alakítja kultúrafogyasztásunkat. Éppúgy meghatározó jelentőségű a szabadidő eltöltésének módjában, mint a tudományos kutatásban. A digitális írástudás olyan alapvető kompetenciává vált, amelyet a közgyűjteményeknek is integrálniuk kell, felismerve, hogy a digitális kompetenciák nélkülözhetetlenek a tudomány és művészet értékeinek megőrzése és közvetítése érdekében. A digitalizáció a közgyűjteményi gyakorlat szinte minden területét érinti a gyűjteményi nyilvántartástól az állományvédelmen és a tudományos kutatáson át a kiállítás rendezésig. A digitalizáció az elektronikus adatbázisok létrehozása révén a múzeumi gyűjtemények összekapcsolódása lehetővé válik, ami felgyorsíthatja, megkönnyítheti a feldolgozásukat. A múzeum, mint az élethosszig tartó tanulás (LLL) egyik színhelye a múzeumpedagógia és a közönségszervezés területén is tudatosan és hatékonyan használja a digitalizáció jelentette lehetőségeket a közgyűjteményi javak bemutatása és megismertetése során.

1.3. A digitális kompetencia a kulturális örökség megőrzése szolgálatában

A kulturális örökség megőrzése az ENSZ által 1972. november 16-án elfogadott Világörökség Egyezmény nyomán vált egyre fontosabb és egyre jobban hangsúlyozott feladattá és lehetőséggé. A Műemlékek és Történeti Együttesek Nemzetközi Tanácsa (ICOMOS), illetve az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) által kidolgozott egyezmény globális felelősségvállalást tesz lehetővé a világ kulturális és természeti értékeinek megővéseért.

A digitalizálás a jövő generációja számára megőrzendő és átadandó kulturális emlékek, javak, tudás megőrzését szolgálja. A szellemi kulturális örökség védelméről 2003-ban aláírt egyezmény a szellemi kulturális örökség megőrzését célzó intézkedésekre is kitér. A 4. és a 13. cikk alapján a kulturális örökség dokumentálása, kutatása, megőrzése és továbbadása érdekében a technika alkalmazása is javallott:

„védelem”: a szellemi kulturális örökség fennmaradását célzó intézkedések, beleértve az ilyen örökség azonosítását, dokumentálását, kutatását, megőrzését, védelmét, támogatását, megerősítését, terjesztését - különösen az iskolarendszereken belüli és kívüli oktatás segítségével - csakúgy, mint az ilyen örökség különféle aspektusainak felélesztését”. (4.cikk)
„támogassa a tudományos, technikai és művészeti vizsgálatok elvégzését, valamint a kutatási módszerek kifejlesztését a szellemi kulturális örökség - különösen a veszélyeztetett szellemi kulturális örökség - hatékony védelme érdekében” (13. cikk)¹

2. A digitalizálás folyamata, valamint feltétel- és eszközrendszere a Múzeumban

2.1. A Múzeumban található közgyűjteményi vagyon

A Múzeumban őrzött műtárgyállomány összesen mintegy 298.000 darabot számlál. Ebből kb. 135.900 db forrásértékű dokumentum, 125.622 db tárgyi gyűjteményi anyag, 22.515 db fénykép, 7661 db adattári dokumentum, 6385 db képzőművészeti alkotás. Mindezen felül 20523 darabos könyvtári állománnyal rendelkezünk.

Mindezeknek a digitalizálásának és elektronikus nyilvántartásának minél teljesebb körű megvalósulása a legfontosabb feladataink közé tartozik. A digitalizálási folyamat Múzeumunkban évek óta tart, bizonyos gyűjteményegységek feldolgozottak. Az európai kulturális örökség előtt álló egyik legnagyobb kihívás az analóg formában lévő dokumentumok digitalizálása, a digitálisan született dokumentumok hosszú távú megőrzésének biztosítása és e tartalmak felhasználóbarát szolgáltatása. A Múzeum ennek megvalósítása érdekében készítette el digitalizálási stratégiáját.

2.2. Korábbi digitalizálási programok

A Múzeum műtárgyállományának digitalizálása a korábbi években megindult, főként belső munkatársak bevonásával, de külsős szakemberek is segítségünkre voltak.

Jelenleg a legjobban digitalizált egységeink: a történeti tárgyi gyűjtemény üveggyűjteménye, a fényképtár, a képes levelezőlap gyűjtemény, a történeti dokumentációs gyűjtemény bizonyos részei, illetve a képzőművészeti gyűjtemény egyes részei (pl. a Mihályfi-gyűjtemény).

2011-ben az akkor még a Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet teljes fényképgyűjteményének digitalizálására és publikálására kiírt Nemzeti Kulturális Alap pályázatának nyomán fényképtári gyűjteményünk felkerült a Palóc Múzeum Digitális Fotótárába (mintegy 9000 darab). 2016-ban a Múzeum a MúzeumDigitár gyűjteménykezelő és publikációs rendszerhez kapcsolódott, jelenleg 16207 rekord van feltöltve, amelyből 14522 db a publikus. Az adatbevitel folyamatos: a képek és a metaadatok feltöltése összehangolt munkát igényel.

2016-ban a Nemzeti Kulturális Vagyoneleltár összeállításakor a Múzeum leltárkönyvei digitalizálásra kerültek, amelyeket évente bővít az ezzel foglalkozó digitalizáló kollektíva.

A műtárgyfotózáson kívül kiemelkedő jelentőségű a film- és hanganyag digitalizálása, amelyet szakemberünk végzett el elmúlt években. A digitalizálási stratégia kiemelt eleme, hogy a folyamatosan gyarapodó filmanyagot a jövőben is szakszerűen kezeljük.

2023–2024 során a Magyar Génius Program során támogatást nyert új állandó történeti kiállításunkhoz mintegy 2000 fénykép és írott dokumentum digitalizálására került sor.

¹ Egyezmény a szellemi kulturális örökség védelméről. <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00009-HU-PDF.pdf>

2.3. A Múzeum digitalizálási programjának SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
- A mintegy 300.000 darabból álló közgyűjteményi vagyon a nemzeti vagyon felbecsülhetetlen része. - Meglévő tudásbázis: az emlékezet számára alapvető dokumentumokhoz kapcsolódó történeteket, interpretációkat, tehát az emlékezet eleven hagyományát őrzi, és teszi elérhetővé. - Történelmi és tudományos tapasztalatokat (minőségi tudást) közvetít élményszerűen a társadalom minél szélesebb körei számára. - A helyi (vármegyei és városi), valamint a nemzeti identitás kulturális értékeit reprezentálja. - A múzeum társadalmi intézmény, amely sokszínű kulturális kínálatával egy város és történeti régió szellemi életének változatosságát, mentális frissességét alapvetően meghatározza, aktív szerepet vállal szellemi arculatának megmintázásában, átalakításában. - Identitásképző erő, erősíti a lokális, hivatásbeli, csoportidentitást, élénkíti a társadalmi kohéziót. Fókuszpontja a múlt és a jelen közti kapcsolat folyamatos erősítése. - A tudásátadás széles eszköztárát használja, részt vesz a köznevelés, felsőoktatás és az élethosszig tartó tanulás, a felnőttképzés szolgálatában. - Szakképzett, nagy tudású humán erőforrás.	- Az átfogó strukturális változás nehézségei terhelik a vármegyei hatókörű városi közgyűjteményeket és az illetékes önkormányzatokat. - A korszerű feldolgozást segítő technikai eszközök hiányoznak, elavultak. - A közzététel területén számos minőségi projekt valósult meg, de áttörés még nem következett be. - Kevés a felhasználóbarát, online elérhető tartalom, kevés a korszerű metaadatbázis. - A gyűjteményi digitalizálás forrásai nem jelentősek. - Az oktatási ágazat és a kulturális ágazat közötti érdekazonosság, illetve átjárhatóság feltételrendszere nem teremtdött meg. - Hazai pályázati rendszer szétaprózódása, a pályázható összegek csekélyisége. - A közgyűjteményi munka anyagi megbecsülése, presztízse hiányzik. - Előre nem látható, nem tervezhető témákhoz kapcsolódó digitalizálási munkák hátráltathatják a tervbe vett munka ütemezését.
Lehetőségek	Veszélyek
- A digitalizált tartalmak felkeltik az érdeklődést a Múzeum gyűjteményei, kiállításai és egyéb rendezvényei iránt. - Műtárgyvédelmi szempontok is érvényesülnek. - Aktív, központi szerepvállalás a helyi közösségek kulturális életében.	- A források révén megvalósuló fejlesztések a fenntartás feltételeinek hiánya miatt veszendőbe mehetnek. - A digitalizálás révén a hozzáférés joga mind szélesebb körben biztosított lesz, így féltő, hogy a kultúra letéteményesei és forgalmazói nem a múzeum, hanem az adatbázisok tulajdonosai lesznek.

• Új együttműködések támogatása (két- vagy többoldalú megállapodáson alapuló közgyűjteményi projektek), különös tekintettel a Dél-szlovákiai régiók múzeumaival és egyéb közgyűjteményi intézményeivel. • Közös kutatási programok megvalósítása, különös tekintettel a Dél-Szlovákiai régió (Felső-Nógrád) muzeális és egyéb közgyűjteményi intézményeivel. • A bölcsészeti és művészeti egyetemekkel való kapcsolatok további bővítésével, diplomamunka-témák javaslataival az anyag egy részének folyamatos feldolgozása és/vagy restaurálása külső munkatársakkal. • A szemléletváltás megerősödése, a közgyűjteményi modernizáció folytatása új kitörési pontok meghatározásával az EU fő csapásirányaihoz igazodva: a környezettudatos gondolkodás, esélyegyenlőség, tehetséggondozás, élethosszig tartó és az élet minden területére kiterjedő tanulás. • Új kommunikációs formák, kreatív felhasználói társadalommal való párbeszéd. • Mobilitási lehetőségek kihasználása nemzetközi együttműködések révén (hangsúlyosan a dél-szlovákiai közgyűjteményekkel) • Kulturális örökség hozzáférhetősége online elérhetősége, szoros együttműködés kialakítása könyvtárak, levéltárak, múzeumok között.	• A számítógépes nyilvántartásra történő áttérés feltételeinek megteremtése még nem történt meg maradéktalanul, s ehhez kapcsolódóan a nyilvántartási szabályzatok sem korszerűsödtek.
---	--

2.4. Elektronikus nyilvántartás

Az üveggyűjtemény elektronikus nyilvántartása a Pazirik Kft által speciálisan kifejlesztett szoftverben történik. A Nemzeti Kulturális Vagyoneleltár során rögzített műtárgyállományunk a Privdat Kft. szoftverében történik. A MúzeumDigitárba feltöltött anyagunk nyilvántartása a cég szoftverében van.

A múzeumi adatrögzítő által digitalizált állomány 2 db 3 terabájtos winchesteren tárolódik. (A filmeket VOB-mp4 mts formátumban, a hangzóanyagot wav és mp3 formátumban, a fényképeket tif és jpg formátumban tároljuk.)

2.5. MúzeumDigitár – A weben publikált rekordok specifikációja

A MúzeumDigitár rendszerben megtalálható minden olyan mező, amely a jelenleg forgalomban lévő leltárkönyvekben szerepel. A különböző típusú gyűjtemények leltárkönyvi adatainak szabványos rögzítését beviteli szabályzatokkal támogatja a MúzeumDigitár szupport csapata. Meglévő adatbázisok migrálását múzeuminformatikai szakembereink végzik el, így tömeges adatbevitel is lehetséges, így a meglévő digitális adatbázisok, Excel táblázatokban rögzített adatok nem vesznek kárba. A szabványosan bevitt adatokat a MúzeumDigitár leltárkönyv-nyomtató moduljának segítségével ki lehet nyomtatni.

Digitális reprodukció (digitális és szkennelt fotó, vagy egyéb dokumentum): JPEG formátum, hosszabbik oldal minimum 2000 pixel felbontás. Minden rekordhoz legalább egy kép.

- A digitalizált tárgyak leíró adatai és ezek paraméterei:
- Múzeum neve
- Gyűjtemény neve
- Leltári szám
- Tárgy címe egyedi
- Tárgy leírása (legalább 2-3 mondat, plusz tárgyról tudott ismeret)
- Anyag/Technika
- Méretek
- Készítés helye
- Készítés ideje
- Használat helye
- Használat ideje
- Gyűjtő neve
- Kulcsszavak (minimum 3 db)

2.6. Célok, prioritások

1. Gyűjteményi adatbázis publikálása a múzeum weboldalán és a MúzeumDigitár felületén

A Múzeum célja a műtárgyállomány minél teljesebb digitalizálása és hozzáférhetővé tétele a látogatók, valamint a kutatók és más felhasználók számára. A Múzeum honlapján elérhetővé teszi a látogatók számára a gyűjtemények reprezentatív műtárgyainak fényképét és legfontosabb leíró adatait. A kutatók számára hozzáférést biztosít a műtárgyi adatbázishoz, publikációs tevékenységükhöz digitalizációs szolgáltatást nyújt. A műtárgyak digitalizálása egyben műtárgyvédelmi szerepet is betölt: célunk az is, hogy az eredeti műtárgyanyagot minél kevésbé kelljen manuális módon mozgatni.

2. QR-kódos tartalmak kiállításokban

Az Üvegváros tanulmányi raktárban elérhetőek a QR-kódos tartalmak

3. Virtuális kiállítások

A Múzeum részt vesz az országos digitalizálási programokban, szakmailag együttműködik a Magyar Nemzeti Múzeummal és több más intézménnyel. A múzeumi szakemberek a digitalizálással kapcsolatos továbbképzéseken, szakmai konferenciákon vesznek részt.

Digitális kompetenciákat folyamatosan fejlesztik az alábbi területeken:

- adatbázis-kezelés
- digitalizálási technikák
- képszerkesztés
- szövegszerkesztés
- szerzői jog és a vele összefüggő jogok ismerete
- közösségi médiahasználat

Online elérhetőség

- Gyűjteményi adatbázis publikálása a múzeum weboldalán vagy nemzeti platformokon (pl. MúzeumDigitár, Hungaricana)
- QR-kódos tartalmak kiállításokban

Virtuális kiállítások

- Tematikus, interaktív tárlatok létrehozása; Virtuális kiállítások generálása a korábbi időszaki tárlatok közül
- Kiterjesztett valóság (AR) és 3D modellezés alkalmazása

2.7. A digitalizálandó állomány

A digitalizálni kívánt képi tartalom száma 8250 db (2000 db plakát-röplaptári anyag, 4000 db numizmatikai anyag, Műszaki-technikátörténeti és ipartörténeti tárgyi gyűjteményi anyag: 1200 db, 1050 db képzőművészeti anyag: (Balázs János képzőművészeti anyag, Mihályfi-gyűjtemény nem digitalizált része, képzőművészeti törzsanyag)

Digitalizálni kívánt szöveges tartalom száma: 20 füzetnyi Balázs János irodalmi hagyaték.

Digitalizálni kívánt AV tartalom 169 366 perc (Nógrád megyei vonatkozású politika-, társadalom-, és ipartörténeti filmanyag, képzőművészeti- és irodalomtörténeti tematikájú filmanyag, múzeumtörténeti filmanyag.)

Digitalizálni kívánt hangtartalom: 1035 perc (Beszélgetések, interjúk, zenei anyag)

2.8. A digitalizálási munka ütemezése

2025– *Történeti tárgyi gyűjtemény:* Az üvegtárgyak (Öblösüveggyár) gyarapodásának digitalizálása.

Fényképtár: Salgótarján építészetével kapcsolatos fotók digitalizálása; NKA pályázat keretében a Patay István honvéd szakaszvezető Don kanyari naplójába elhelyezett 384 db fénykép- és dokumentumanyag digitalizálása, illetve annak a MúzeumDigitárba történő feltöltése a leíró adatokkal.

Adattár, dokumentumtár: Dornyay Béla-hagyaték digitalizálása

Képzőművészeti gyűjtemény: Kondor Béla képzőművészeti alkotásainak, illetve Földi Péter műveinek digitalizálása; Gaál István fotóhagyatékának digitalizálása.

Régészet: Régészeti adattár állományának folyamatos digitalizálása

500 óra video anyag (AV tartalom) digitalizálása, 235 perc hangzóanyag digitalizálása, adatfeltöltés és adatgazdagítás a MúzeumDigitárban, Nemzeti Kulturális Vagyonylenyomat következő fázisa alapján történő műtárgyfotózás

- 2026: *Történeti tárgyi gyűjtemény:* a numizmatikai tárgyak digitalizálásának elindítása.
Fényképtár: Ez évtől megkezdődik a történeti dokumentációs gyűjtemény segédgyűjteményébe tartozó, mintegy 28 000 db fotó negatívári anyag revízió keretében történő digitalizálása, egyben pozitív fénykép formájában történő megjelenítése; Salgói várhoz kapcsolódó fényképek digitalizálása
Képzőművészet: Gaál István fotónegatívjainak digitalizálása; A Mihályfi-gyűjtemény digitalizálásnak folytatása: Nagy István művei.
Régészet: A Salgói várral kapcsolatos régészeti feltárás anyagának digitalizálása.
Irodalomtörténet: Balázs János irodalmi anyagának digitalizálása (folytatás)
Néprajz: A korai gyűjtésekből származó anyag digitalizálása
500 óra video anyag (AV tartalom) digitalizálása, 235 perc hangzóanyag digitalizálása, adatfeltöltés és adatgazdagítás a MúzeumDigitárban, Nemzeti Kulturális Vagyonylenyomat következő fázisa alapján történő műtárgy fotózás
- 2027: *Történeti tárgyi gyűjtemény:* Állományellenőrzéssel egybekötött digitalizálás és a numizmatikai tárgyak digitalizálásának folytatása.
A fotó negatívári anyag digitalizálásának folytatása.
Képzőművészet: Nemzetközi Képművészeti Művésztelep teljes anyagának digitalizálása;
Régészet: A régészeti numizmatika folyamatos digitalizálása; A Salgótarján környéki templomásatás anyagainak digitalizálása
Néprajz: Műtárgyfotózás (viseletdarabok)
Irodalomtörténet: A gyűjteményben található egyedi kiadványok digitalizálása
500 óra video anyag (AV tartalom) digitalizálása, 235 perc hangzóanyag digitalizálása, adatfeltöltés és adatgazdagítás a MúzeumDigitárban, Nemzeti Kulturális Vagyonylenyomat következő fázisa alapján történő műtárgy fotózás
- 2028: *Történeti tárgyi gyűjtemény:* Állományellenőrzéssel egybekötött digitalizálás és a numizmatikai tárgyak digitalizálásának folytatása.
A fotó negatívári anyag digitalizálásának folytatása.
Képzőművészet: id. Szabó István szobrászati anyagának digitalizálása.
Régészet: A régészeti numizmatika folyamatos digitalizálása; Középkori építészeti emlékek felméréseinek digitalizálása
Néprajz: Új szerzemények digitalizálása
Irodalomtörténet: A gyűjtemény anyagának digitalizálása (folytatás)
500 óra video anyag (AV tartalom) digitalizálása, 235 perc hangzóanyag digitalizálása, adatfeltöltés és adatgazdagítás a MúzeumDigitárban, Nemzeti Kulturális Vagyonylenyomat következő fázisa alapján történő műtárgy fotózás
- 2029: *Történeti tárgyi gyűjtemény:* Állományellenőrzéssel egybekötött digitalizálás és a numizmatikai tárgyak digitalizálásának folytatása.
A fotó negatívári anyag digitalizálásának folytatása.
Képzőművészet: id. Szabó István szobrászati anyagának digitalizálásának folytatása.
Régészet: Régészeti ásatások restaurált anyagának folyamatos digitalizálása; Germán vonatkozású leletek digitalizálása.
Néprajz: A gyűjtemény digitalizálásnak folytatása
Irodalomtörténet: A gyűjtemény anyagának digitalizálása (folytatás)

500 óra video anyag (AV tartalom) digitalizálása, 235 perc hangzóanyag digitalizálása, adatfeltöltés és adatgazdagítás a MúzeumDigitárban, Nemzeti Kulturális Vagyonylenyomat következő fázisa alapján történő műtárgy fotózás

2.9. Formai követelmények

A digitalizálás formátuma általában:

Szöveg típusú tétel esetében: doc, pdf

Kép típusú tétel esetében: tif, jpg

Hang típusú tétel esetében: wav, mp3

AV típusú tétel esetében: avi, mpg4

Minősége, felbontása általában (pixel, dpi):

Szöveg típusú tétel esetében: 300 dpi

Kép típusú tétel esetében: 300 dpi (szkennelt: 1200 dpi, fotózott: 300 dpi)

AV típusú tétel esetében: 4:3-16:9-full HD (1920 1080)

2.10. Digitalizálási eszközök

A Múzeum saját tulajdonában lévő eszközök:

Típus	Van (db)	Szükséges (db)
Fotószenker	1	3
Lapszenker	1	3
Fényképezőgép	1	2
Objektívek (makro, 24x70, 70x200)	1	3
állvány+	-	1
4 db LED fény	-	4
Kazettás deck	1	2
VHS video	-	1
Asztali számítógép	2	2 db asztali I7-es magos processzor, és 64 gigabájtos memóriával rendelkező gép.
Firewire digitalizáló rendszer	-	1
16 mm-es filmvetítő	1	1
8 mm-es filmvetítő	-	1
Zoom H8-os hangfelvevő	1	1
Negatív szkennel	-	1
3D szkennel	-	1
Orsósmagnó	-	1

Windows11	1	1
Nagy méretű tárhely	1	1+1

A régészek munkáját speciális szkennerek, robot mérőállomás és drón segíti.

A megfelelő minőségű és mennyiségű digitalizáláshoz szükséges további eszközök beszerzése feltétlenül esedékes.

2.11. A digitalizált állomány tárolása

- merevlemezen
- külső tárhelyen
- NAS-on (Network Attached Storage), hálózatra kapcsolt adattárolón
- DVD-n
- A MúzeumDigitárba feltöltött állomány felhő alapú tárhelyen

2.12. A digitális tartalom felhasználása

A szerzői és a hozzá kapcsolódó jogi aggályok az egyik legnagyobb problémát jelentik a digitalizáció szempontjából. Az Europeana és a vele kapcsolatban álló nemzeti aggregátorok több lehetőséget is javasolnak a közzétett kulturális tartalmak jogi szabályozásra. A digitális tartalmak felhasználásakor a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényre kell tekintettel lenni.

Ezek közül a legszigorúbb a szerzői jogi védelem (Copyright), amely a szerző, illetve a jogtulajdonos hozzájárulása nélkül minden további felhasználást tilt. Az egyéb, a felhasználónak nagyobb mozgásteret adó jogi formák is (Creative Commons), amelyek engedik a változatlan formában történő újrafelhasználást, esetleg még kéri is tartalom népszerűsítését. A legmegengedőbb jogi forma (PDM – közkinccsnek minősülő tartalmak) a módosítást is megengedi az eredeti forrás feltüntetésével.

A közzétett digitalizált rekordok esetében meghatározott felhasználói licenzek:

	PDM	Creative Commons	Copyright	
Szöveg típusú tételek esetében:	%	%	100,00%	100%
Kép típusú tételek esetében:	%	%	100,00%	100%
Hang típusú tételek esetében:	%	%	100%	100%
AV típusú tételek esetében:	%	%	100%	100%
3D típusú tételek esetében:	%	%	100,00%	100%

A digitális tartalom felhasználása mindenkor a szerzői és ezzel szomszédos jogok figyelembevételével történik. A tudományos, ismeretterjesztő célú felhasználásra vonatkozó szabályok: a digitalizált tartalmak kutatási engedély birtokában bárki számára hozzáférhetők. Kutatási engedélyt a múzeum vezetője adhat. A Múzeum a digitalizált tartalmakról készült

másolatokért, publikációkban történő közzététel ellenértékeként szolgáltatási díjat kérhet. Ennek árszabása a Magyar Nemzeti Múzeum hatályos szabályozása szerint történik.

3. Műtárgyvédelmi protokoll és stratégia

1. A műtárgyak digitalizálását főállású múzeumi szakember és a felügyelete mellett dolgozó szerződéses munkatársak végzik. A műtárgyak mozgatását, digitalizálását az általános műtárgykezelési eljárásrend betartása szerint kell végezni.

- amennyiben a műtárgyak digitalizálása a gyűjteményi elhelyezésüktől eltérő helyen történik, azokat a digitalizálást vezető múzeumi szakember számára a gyűjteményi muzeológus, illetve gyűjteménykezelő adja át,
- a tárgyak átvétele bekerül a mozgatási naplóba,
- a digitalizálás során a tárgyak minimális mozgatására, igénybevételére kell törekedni, melyet az állományvédelmi felelős felügyel
- az elvégzett műveletek után a tárgyak visszacsomagolása lehetőség szerint a hosszú távú tárolás igényei szerint történik,

2. A munka megkezdése előtt az általános munkavédelmi oktatás mellett az állományvédelmi felelős műtárgyvédelmi oktatást tart a digitalizálást végzők számára. Az oktatás tartalmazza:

- a műtárgyak biztonságos kezelésének módját
 - cérnakesztyű használata,
 - ki- és becsomagolás kíméletes elvégzésének módja
- az egyes műtárgyalkotók környezeti paraméterekre való érzékenységét
 - a szellőztetés módját,
 - megfelelő ruházat minőségét,
 - behurcolható fertőzések lehetőségeit
- a műtárgyak károsodásának felismerését
 - felületi elváltozások,
 - szennyeződések,
 - mechanikus sérülések
 - biológiai fertőzés
- a restaurátorok értesítésének lehetőségeit felmerülő műtárgyvédelmi problémák esetére

3. A digitalizálás eredményeként a feldolgozott tárgyak kutathatósága, sok esetben bemutatása is lehetővé válik az eredeti mű mozgatása, kiemelése nélkül is. Ez lehetővé teszi a műtárgyak csomagolásának, raktározásának olyan kialakítását, mely biztosítja azok hosszan tartó megőrzését. A digitalizált tárgyak visszacsomagolásakor, gyűjteménybe történő visszahelyezésekor ezért lehetőség szerint az állományvédelmi stratégiában meghatározott módon gondoskodni kell a savmentes, biztonságos csomagolóanyagok használatáról, azok megfelelő módon történő felhasználásáról.

A további raktározás során az egyes igen érzékeny gyűjteményrészek esetében - kiemelve a fotógyűjteményt – biztosítani kell a megfelelő műtárgykörnyezeti paramétereket.

- megfelelő minőségű, savmentes tasakok, tékák használata,

- méretre szabott savmentes - pufferolt dobozok,
- műtárgybarát szekrények
- fotótár esetében klimatizált helyiség kialakítása

Az egyes pontokban leírtak végrehajtása a digitalizálás során biztosítja a műtárgyak biztonságos kezelését, továbbiakban pedig a hosszú távú megőrzését.

4. Összefoglalás

A Múzeum, mint vármegyei hatókörű városi múzeum célja, hogy digitalizáció révén még látogató- és kutatóbarátabb intézménnyé váljon. A gyűjtemények digitális feldolgozása növeli azok ismertségét, támogatja a kiállítás- és programszervezést, valamint a tudományos és ismeretterjesztő publikációk elkészítését. Ezáltal hatékonyabban képviselhetők a helyi és nemzeti identitás kulturális értékei, különös tekintettel a nógrádi iparmedence – mint válságrégió – önreprezentációjára. A digitalizált tartalmak felhasználhatók oktatási célra, hozzájárulva az élethosszig tartó tanulás ösztönzéséhez.

A digitalizált tartalmak hozzájárulnak az oktatáshoz és az élethosszig tartó tanulás előmozdításához. A Múzeum együttműködik más intézményekkel, valamint részt vesz országos programokban, ugyanakkor saját és pályázati forrásokból is fejleszti digitális infrastruktúráját és bővíti adatállományát.

A digitalizálás során egy korszerű, a muzeológusi, kutatói és látogatói igényeket is kiszolgáló nyilvántartási rendszer jön létre. A digitalizált anyagok a Múzeum honlapján és egyéb adatbázisokban elérhetők, miközben az eredeti műtárgyak megőrzése is hatékonyabbá válik. A korábban digitalizált dokumentumok biztonságos tárolása, az állomány bővítése és egységes, saját adatbázisba történő integrálása folyamatos feladat, a végső cél pedig a gyűjtemény teljes digitalizációja.

Salgótarján, 2025. november 1.

Dr. Shah Gabriella s.k.
igazgató
Dornyay Béla Múzeum